

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма Середня освіта: природничі науки
(назва освітньої програми)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

 Степанова О.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної та практичної психології
протокол № 1 від 20.08.2023

Завідувач кафедри Мазоха І.С.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету
Управління, адміністрування та інформаційної діяльності

 Л.В. Драгієва
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Мазоха Інна Степанівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології

Рецензенти програми:

Макарчук Наталія Олексіївна, доктор психологічних наук, професор кафедри загальної та практичної психології

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 5	<i>Лекції:</i>	
	30	6
Модулів:	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 150		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: I	<i>Лабораторні заняття:</i>	
Семестр: I	<i>Семінарські заняття:</i>	
	28	8
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 2	2	
- самостійна робота: 6	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: іспит		
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	90	136

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни - характеристика психології як науки, що розкриває загальні психічні закономірності взаємодії людини із середовищем.

Метою вивчення дисципліни є: розкрити основні поняття психології, наукових напрямів психології, методів дослідження, засвоїти особливості психічної діяльності людини; оволодіти психологічними знаннями для успішного вивчення подальших теоретичних, практичних та прикладних навчальних курсів загального та професійного циклів.

Міждисциплінарні зв'язки. Для засвоєння дисципліни «Психологія» студенти використовують знання, вміння і навички, сформовані в ході вивчення дисциплін «Основи філософських знань», «Фізична культура та основи здоров'я людини», «Вступ до спеціальності» та ін. Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисциплін загального та професійного циклів, а також дисциплін вільного вибору.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта: математика природничі науки»

Інформація про компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

Шифр	Назва
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

	предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 6.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 7.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК 8.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК 9.	Здатність працювати в команді.
ЗК 10.	Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
ЗК 11.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК12.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	
ФК 12.	Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання біології, фізики та хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів, на основі психолого – педагогічної характеристики класу, зокрема дітей з особливими освітніми потребами в умовах Нової української школи.
ФК 14.	Здатність до рефлексій та самоорганізації професійної діяльності.
ФК 17.	Забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально – виховному процесі та позаурочній діяльності.
Програмні результати навчання(ПРН)	
ПРН 5.	Знати основні психолого – педагогічні теорії навчання, інноваційні технології навчання біології, фізики та хімії, актуальні проблеми розвитку педагогіки та методик навчання біології, фізики, хімії в умовах Нової української школи.
ПРН 8.	Знати роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення.
ПРН 16.	Формувати в учнів основи цілісної природничо – наукової картини світу через між предметні зв'язки з географією, алгеброю та геометрією в умовах Нової української школи.
ПРН 17.	Уміти знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, насамперед, за допомогою інформаційних технологій.
ПРН 19.	Володіти основами професійної культури, бути здатним до підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою; володіти основами професійної мовленнєвої культури при навчанні біології, фізики та хімії в школі.
ПРН 20.	Дотримуватись правових норм і законів, нормативно – правових актів України, усвідомлювати необхідність їх дотримання.
ПРН 21.	Володіти іноземною мовою на рівні, необхідному для роботи з науково – методичною літературою.
ПРН 23.	Бути здатним до організаційної роботи у позашкільних закладах учнівської молоді, літніх дитячих оздоровчих таборах; організувати співпрацю учнів і вихованців та ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).
ПРН 24.	Бути здатним вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності; усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності.
ПРН 25.	Відповідально ставитись до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності.

**Матриця відповідності компетентностей результатам навчання
за дисципліною «Психологія»**

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
ЗК 1.				ПРН 20
ЗК 2.		ПРН 17, ПРН 24		
ЗК 6.	ПРН 5, ПРН 8	ПРН 16, ПРН 19		
ЗК 7.				ПРН 24
ЗК 8.				ПРН 24
ЗК 9.		ПРН 16, ПРН 23		
ЗК 10.		ПРН 16, ПРН 17, ПРН 19, ПРН 23	ПРН 21	
ЗК 11.		ПРН 23, ПРН 24	ПРН 21	
ЗК12.			ПРН 21	ПРН 25
ФК 12.	ПРН 5	ПРН 23		
ФК 14.		ПРН 19, ПРН 23		
ФК 17.				ПРН 25

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Психологія як наука. Розвиток психіки і свідомості.	6	4	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	24
2.	Пізнавальні психічні процеси	10	4	6	-	-	-	12	2	1	1	-	-	-	24
3.	Емоційно-вольові процеси	10	4	6	-	-	-	10	4	1	1	-	-	-	28
4.	Діяльність	12	8	4	-	-	-	20	4	1	1	-	-	-	20
5.	Психологія особистості	8	4	4	-	-	-	20	3	1	2	-	-	-	20
6.	Індивідуально-психологічні особливості особистості	12	6	6	-	2	-	22	3	1	2	-	-	-	20
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
Разом:		60	30	28	-	2	-	90	14	6	8	-	-	-	136

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Модуль 1. Психологія як наука. Розвиток психіки і свідомості

Тема 1. Зміст психології як науки про людину.

Предмет та завдання психології. Основні галузі психології. Місце психології в системі наук. Методи психології, їх загальна характеристика. Основні етапи розвитку психології. Напрямки зарубіжної психології. Становлення психології в Україні.

Тема 2. Природа психіки і свідомості.

Психіка як властивість високоорганізованої матерії. Поява і розвиток форм психічного відображення. Рефлекторна природа психіки. Стадії розвитку психіки. Розвиток психіки в онтогенезі. Основні функції психіки. Свідомість, її характеристика та функції. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини.

Модуль 2. Пізнавальні психічні процеси

Тема 3. Відчуття. Сприймання.

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Основні властивості відчуттів. Відчуття і діяльність. Поняття про сприймання. Різновиди сприймань. Властивості сприймань. Спостереження і спостережливість.

Тема 4. Уява. Увага.

Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічне підґрунтя уяви. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість. Поняття про увагу. Фізіологічне підґрунтя уваги. Теорії уваги. Моделі уваги. Різновиди і форми уваги. Властивості уваги.

Тема 5. Пам'ять.

Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Різновиди пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини. Індивідуальні особливості пам'яті.

Тема 6. Мислення.

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Розумові дії та операції мислення. Форми мислення. Процес розуміння. Процес розв'язання завдань. Різновиди мислення. Індивідуальні особливості мислення.

Модуль 3. Емоційно-вольові процеси

Тема 7. Емоції і почуття.

Розуміння емоцій та почуттів. Класифікація емоцій та почуттів. Експресивний компонент емоційного реагування. Характеристика різних видів емоційного реагування. Теорії емоцій. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Прикладна роль емоцій. Характеристика різних емоцій: емоції очікування й прогнозу; фрустраційні емоції; комунікативні емоції; інтелектуальні емоції, або афективно-когнітивні комплекси. Характеристика емоційних станів. Емоційні властивості людини. Розуміння емоцій інших людей та емоційна здатність. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Керування емоціями. Емоційна поведінка. Емоційні типи.

Тема 8. Воля.

Поняття про волю. Довільні дії та їх особливості. Аналіз складної вольової дії. Основні якості волі. Функції волі. Вольова діяльність. Вчинок як вияв волі. Вольові дії. Локус контролю. Фази та ознаки вольових дій, їх стимулювання. Етапи вольових дій. Безвілля, його причини і переборення.

Модуль 4. Діяльність

Тема 9. Психологічний аналіз діяльності.

Поняття про діяльність. Мета і мотиви діяльності. Структура діяльності. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. Перенесення та інтерференція навичок. Основні різновиди діяльності. Творча діяльність.

Тема 10. Мова і мовлення. Спілкування.

Поняття про мову та її функції. Фізіологічні механізми мовної діяльності. Різновиди мовлення. Поняття про спілкування. Засоби спілкування. Функції спілкування. Різновиди спілкування.

Модуль 5. Психологія особистості.

Тема 11. Особистість. Індивід. Індивідуальність.

Поняття про особистість. Особистість. Індивід. Індивідуальність. Мотиваційно-потребова сфера особистості. Спрямованість особистості. Структура особистості. Біологічне та соціальне в структурі особистості. Самосвідомість особистості. Формування особистості. Увага особистості.

Тема 12. Особистість та її структура.

Спрямованість особистості. Структура особистості. Теорії особистості. Біологічне та соціальне в структурі особистості. Самосвідомість особистості. Формування особистості. Увага особистості.

Модуль 6. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Тема 13. Поняття про задатки та здібності в психології.

Поняття про задатки людини в психології. Здібності як психічне явище особистості. Структура здібностей. Види здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Обдарованість. Талант. Геніальність. Розвиток здібностей. Сенситивний період та відповідна діяльність. Вік і здібності. Здібності і професія. Педагогічні здібності.

Тема 14. Темперамент та характер людини.

Поняття про темперамент. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Основні якості характеристики темпераменту: лабільність, сенситивність, реактивність, активність, темп реакції, пластичність, ригідність. Психологічна характеристика типів темпераменту. Поняття про характер. Провідні риси характеру: моральні, вольові, емоційні, інтелектуальні. Акцентуовані риси характеру. Характер і темперамент. Характер і зовнішність. Розвиток і виховання характеру.

Тема 15. Потреби, мотиви, мотивації особистості.

Поняття потреби, мотиву і мотивації. Мотивація як система факторів та як характеристика процесу. Мотивація як сукупність особистісних (стійких) та ситуативних (динамічних) факторів. Ієрархія і зміна мотивів. Внутрішні (пов'язані з процесом та змістом діяльності) та зовнішні(соціальні та вузькоособистісні) мотиви. Типи мотивів. Процесуально-змістовні мотиви. Мотив саморозвитку. Мотив досягнення. Фактори, які визначають рівень мотивації досягнення. Просоціальні (суспільно-значущі) мотиви. Альтруїзм і емпатія як мотиви. Мотив афіліації. Зовнішні та внутрішні цілі. Психологічні особливості зовнішньої та внутрішньої мотивації.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Формування психології як науки. Становлення психологічної думки в Україні – 2 год.

Тема 2. Мозок і психіка - 2 год.

Тема 3. Базові категорії психології особистості: індивід, особистість, індивідуальність - 2 год.

Тема 4. Структура особистості – 2 год.

Тема 5. Психологічний аналіз діяльності – 2 год.

Тема 6. Мова і мовлення, їх вплив на психічний розвиток особистості – 2 год.

Тема 7. Відчуття та сприймання як психічні процеси – 2 год.

Тема 8. Уява та увага як форми психічної діяльності – 2 год.

- Тема 9. Мислення: поняття, види, процес та теорії – 2 год.
Тема 10. Пам'ять як психічний пізнавальний процес – 2 год.
Тема 11. Емоційно-почуттєва сфера особистості - 2 год.
Тема 12. Вольова активність особистості - 2 год.
Тема 13. Задатки та здібності - 2 год.
Тема 14. Темперамент і характер - 2 год.
РАЗОМ – 28 год.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		Д.ф.н.	З.ф.н.	
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	9	10	конспект
2.	Підготовка до семінарських занять	10	10	усна/письмова відповідь на семінарському занятті
3.	Огляд наукової літератури з тематики семінарських занять	10	20	конспект/повідомлення
4.	Робота з Інтернет-ресурсами	3	10	повідомлення
5.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю.	3	3	модульна контрольна робота
6.	Складання за вивченим матеріалом тестів	10	10	письмове / електронне виконання
7.	Виконання індивідуальних завдань: - підготовка рефератів - виконання вправ - ведення термінологічного словника - розробка схем та таблиць	5 10 10 10	10 12 20 11	реферат письмова робота словник термінів схеми та таблиці
8.	Підготовка до підсумкового (екзаменаційного) контролю	10	20	екзамен
	Разом	90	136	

Орієнтовна тематика рефератів з дисципліни «Психологія»

1. Зміст педології в контексті сучасного наукового простору.
2. Психологія як наука про душу.
3. Психологія в Україні.
4. Критичний підхід до психоаналізу З.Фрейда.
5. Біхевіоризм як психологічна наука про поведження.
6. Основні положення гештальт-психології.
7. Теорія рекапітуляції Холла-Болдуїна.
8. Теорія дитячої сексуальності З. Фрейда.
9. Епігенетична теорія Еріка Еріксона.
10. Теорія провідної діяльності О.М. Леонтєва.
11. Трансперсональна психологія С.Грофа.
12. Гіпноз і навіювання як феномен впливу.
13. Загадки сну та сновидінь.
14. Особливості екстрасенсорного сприймання.
15. Феноменальні можливості людської пам'яті.
16. Умови успішності запам'ятовування.
17. Критичність мислення та його продуктивність.

18. Проблема мисленнєвих стратегій.
19. Роль мовлення у протіканні психічних процесів.
20. Уява та інтуїція.
21. Особливості дитячої фантазії.
22. Емоції та сучасна художня творчість.
23. Психологія кохання.
24. Відмінності між людьми з сильною та слабкою волею.
25. Основні теорії особистості у зарубіжній та вітчизняній психології.
26. Проблема спрямованості особистості.
27. Поняття про психічний розвиток індивіда та формування особистості.
28. Характер і почерк.
29. Поняття фізіономіки.
30. Геніальність як вищий ступінь розвитку здібностей.

Приклад вправ з дисципліни «Психологія»

1. Перегляньте короткометражний фільм «Геній». Дайте психологічну характеристику головному герою.
2. Надайте методики, які спрямовані на визначення рівня сформованості уваги дитини.
3. Наведіть п'ять вправ для поліпшення пам'яті у дітей.

Приклад оформлення термінологічного словнику

Термін	Визначення	Ресурс
Психологія	наука про закономірності виникнення, розвитку і функціонування психіки як особливої форми життєдіяльності взагалі, і свідомості людини як конкретно-історичної особистості зокрема. П. вивчає психічні процеси, психічні властивості і психічні стани особистості. Перший системний виклад психологічних явищ і фактів було зроблено старогрецьким філософом Арістотелем в знаменитому трактаті "Про душу", тому його вважають засновником психологічної науки. Сучасна П. - розгалужена система знань, що налічує близько 40 психологічних дисциплін (праці, космічна, педагогічна, загальна, соціальна, юридична, політична, управління, спорту тощо).	Психологічний словник / Авт.-уклад. В.В.Синявський, О.П.Сергєєнкова/ За ред.. Н.А.Побірченко

Орієнтований список питань до іспиту «Психологія»

1. Загальна психологія як наука та її використання в роботі психолога.
2. Становлення психології як науки.
3. Завдання психології як науки.
4. Галузі психологічної науки.
5. Основні напрями розвитку психології та їх характеристика.
6. Методологічні принципи загальної психології.
7. Принцип детермінізму у психології.
8. Принцип системності в загальній психології.
9. Принцип випереджального психічного відображення дійсності.
10. Принцип єдності свідомості й діяльності.
11. Загальна характеристика методів психології.
12. Загальні вимоги до організації та проведення психологічного дослідження.

13. Спостереження як метод психології. Можливості використання спостереження в роботі психолога.
14. Принципи наукового спостереження психічних явищ.
15. Побутове і наукове спостереження: порівняльний аналіз.
16. Експеримент і його використання в роботі психолога.
17. Інтерв'ю як метод вивчення психіки.
18. Вимоги до проведення інтерв'ю.
19. Анкетування і його використання в роботі психолога.
20. Вимоги до проведення анкетування.
21. Тестування як метод вивчення психіки.
22. Вимоги до проведення тестування.
23. Вивчення продуктів діяльності як метод психології.
24. Контент-аналіз як метод психології.
25. Проективні методи дослідження психіки.
26. Опитування як метод психології.
27. Психіка як об'єкт загальної психології.
28. Розвиток психіки у філогенезі.
29. Функції психіки.
30. Рівень розвитку психіки і форми поведінки тварин.
31. Виникнення і розвиток свідомості.
32. Порівняльний аналіз психіки тварин і свідомості людини.
33. Структура свідомості.
34. Свідоме і несвідоме.
35. Самосвідомість особистості та її розвиток.
36. Механізми розвитку самосвідомості особистості.
37. Поняття про "Я-концепцію".
38. Самооцінка і рівень домагань як характеристики самосвідомості.
39. Методи дослідження самооцінки і рівня домагань.
40. Вплив "Я-концепції" на можливість самореалізації особистості.
41. "Я-образ" як установка особистості. Модальності "Я".
42. Співвідношення понять "індивід", "особистість", "індивідуальність".
43. Поняття про особистість у психології.
44. Структура особистості.
45. Біологічне і соціальне в структурі особистості.
46. Стадії становлення особистості
47. Методи вивчення особистості.
48. Рушійні сили формування і розвитку особистості.
49. Стадії становлення особистості.
50. Діяльність як умова розвитку особистості.
51. Основні види діяльності та їх характеристика.
52. Структура діяльності.
53. Формування навичок і вмінь у діяльності.
54. Основні форми прояву психіки та їх взаємозв'язок.
55. Механізми розвитку вищих психічних функцій.
56. Загальна характеристика пізнавальних процесів.
57. Відчуття як пізнавальний процес. Види відчуттів.
58. Сприймання як пізнавальний процес.
59. Умови розвитку чуттєвих форм пізнання дійсності.
60. Пам'ять як психічний процес.
61. Засоби підвищення продуктивності пам'яті.
62. Мислення як пізнавальний процес.
63. Мислення як процес розв'язання завдань.
64. Операції мислення.
65. Види мислення.

66. Засоби активізації мислення.
67. Мислення і мовлення.
68. Уява як специфічний пізнавальний процес.
69. Уява і творчість.
70. Типи темпераменту та їх характеристики.
71. Темперамент і продуктивність діяльності людини.
72. Здібності та їх вплив на успішність діяльності.
73. Загальні та спеціальні здібності, їх характеристика.
74. Умови розвитку здібностей.
75. Пам'ять як психічний процес.
76. Засоби підвищення ефективності пам'яті.
77. Увага та її властивості.
78. Можливості управління увагою.
79. Емоції як психічний процес.
80. Засоби управління емоціями.
81. Воля як регуляція психічної активності людини.
82. Структура вольового акту.
83. Вольові якості та їх розвиток.
84. Спрямованість як головний компонент особистості.
85. Мотив і мотивація.
86. Ціннісні орієнтації особистості.
87. Загальна характеристика психічних станів.
88. Стрес і шляхи його подолання.
89. Характер: сутність і структура.
90. Умови становлення і розвитку характеру.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю* – усне та письмове опитування, презентація реферату, складання конспекту лекції, складання термінологічного словнику.
- 6.2. *Форми проміжного контролю* – модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю* - іспит.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи, а також якість виконання студентом індивідуального завдання (підготовка рефератів; виконання вправ; ведення термінологічного словнику; розробка схем та таблиць).

Модульна контрольна робота включає в себе 2 теоретичних питання.

Орієнтовний перелік питань до модульної контрольної роботи

1. Предмет і задачі психології.
2. Людина, індивід особистість як об'єкт вивчення психології.
3. Місце психології в системі сучасних наук.
4. Методи психологічних досліджень, їх класифікація.
5. Характеристика галузей сучасної психології.
6. Поняття про психіку. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії.
7. Основні функції психіки.
8. Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції.
9. "Я-концепція" індивіда.
10. Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів.
11. Класифікація неусвідомлюваних процесів.
12. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих і надсвідомих процесів.
13. Фізіологічні механізми відчуття.

14. Види відчуттів. Загальне уявлення про класифікації відчуттів.
15. Поняття про сприйняття. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття.
16. Сприйняття як складний перцептивний процес.
17. Основні властивості сприйняття: предметність, цілісність, константність,
18. структурність, усвідомленість, апперцепція,
19. Пам'ять як психічний процес.
20. Основні механізми пам'яті.
21. Основні види пам'яті.
22. Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності. Види уяви.
23. Механізми створення образів уявою. Уява і творчість.
24. Природа й основні види мислення. їх класифікація.
25. Основні форми мислення: Поняття, судження, умовивід.
26. Основні види розумових операцій: порівняння, аналіз і синтез, абстракція і конкретизація, узагальнення, опосередкування
27. Загальна характеристика мовлення. Основні функції мовлення.
28. Основні види мовлення.
29. Поняття про увагу. Увага як психічний феномен.
30. Основні види уваги, їх характеристики, умови формування, значення в діяльності.
31. Загальна характеристика вольових дій.
32. Воля як процес свідомого регулювання поведінки. Проблема волі в психології.
33. Структура вольових дій. Аналіз компонентів вольових дій.
34. Види емоцій і їх загальна характеристика.
35. Фізіологічні основи і психологічні теорії емоцій.
36. Роль емоцій у регуляції поведінки. Основні функції емоцій.
37. Поняття про спрямованість особистості і мотивацію діяльності.
38. Основні форми спрямованості.
39. Психологічні теорії мотивації. Класифікація людських потреб по А.Маслоу.
40. Поняття про здібності. Загальна характеристика здібностей людини.
41. Класифікація здібностей.
42. Основна класифікація рівнів розвитку здібностей.
43. Поняття про темперамент.
44. Основні типи темпераменту, їх характеристика за І.П. Павловим.
45. Історичний огляд вчень про темперамент.
46. Поняття про характер. Визначення характеру.
47. Структура характеру. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.
48. Поняття про риси характеру. Класифікація рис характеру.
49. Концепції акцентуацій характеру К.Леонгарда і А.Є.Личко.
50. Загальна психологічна характеристика діяльності: поняття діяльності, її спонукальні причини.
51. Специфіка людської діяльності і її атрибути.
52. Основні види людської діяльності та їх характеристика.
53. Структура діяльності. Дія як центральний компонент діяльності.
54. Загальне поняття про особистість.
55. Співвідношення понять "індивід", "особистість" і "індивідуальність".
56. Структура особистості: спрямованість, здібності, темперамент, характер.
57. Класифікація концепцій особистості.
58. Становлення психологічної думки в Україні.
59. Сучасні психологічні школи в Україні.

Структура екзаменаційного білету (приклад)

1. Сутність теорії розвитку особистості З.Фрейда.
2. Типи пам'яті.
3. Надайте вправи, які спрямовані на поліпшення уваги учнів.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Сума балів	Оцінка за національною шкалою
90-100	<i>відмінно</i>
70-89	<i>добре</i>
51-69	<i>задовільно</i>
1-50	<i>незадовільно</i>

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,4	10 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи	50 балів (підсумковий контроль) – за результатами відповідей на екзамені
Мінімальний пороговий рівень	20 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні

	розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
підготовка реферату	5
виконання вправ	5
ведення термінологічного словника	5
розробка схем та таблиць	5

Критеріями оцінювання *реферату* є науковість, аналіз та синтез опрацьованого наукового матеріалу, його актуальність та здібність студента до критичного оцінювання набутого матеріалу.

Критеріями оцінювання *виконання вправ* є самостійність та аргументованість відповіді.

Критеріями ведення *термінологічного словника* є науковість та академічна доброчесність

Критеріями *розробки схем та таблиць* є конкретність, логічність та науковість

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Базова

1. Варій М.Й. Психологія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб. літ., 2016. 287 с.

2. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. Вид. 5-те, виправл. і допов. Львів :

Апріорі, 2016. Т.1 .382 с.

3. Долинська Л.В., Скрипченко О.В., Огороднійчук З.В. Загальна психологія: Хрестоматія/ Л.В. Долинська – К.: Серія «Українська книга», 2008. – 640 с.
4. Дуткевич, Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навч. посіб. / Т. В.Дуткевич. – К. : ЦУЛ, 2018. – 388 с.
5. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. / О. О. Євдокімова. - Вид. 2-ге , допов. Харків : Константа, 2020. – 320 с.
6. Ільїна Н. М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Навч. посіб. Київ : «Університетська книга», 2018. 239 с.
7. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник для ВНЗ / С. Д. Максименко; Міністерство освіти та науки України. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 272 с.
8. Психологічний словник. /Авт.-уклад. В. В. Синявський,. О. П. Сергєєнкова / За ред. Н. А. Побірченко. Київ: Науковий світ, 2007.- 336 с.

9.1. Допоміжні джерела

1. Бригадир М.Б., Бугерко Я.М., Ревасевич І.С. Загальна психологія. Збірник кейсів: навч.-метод.посіб. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.
2. Боднар А.Я., Яковенко О.В., Лемак Т.В. Загальна психологія. Семінарські та практичні заняття. — Методичний посібник. — К.: ПП «Дірект Лайн», 2019. — Частина 1. — 72 с.
3. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В. С. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. — 2-ге вид.,перероб. і допов. — Х. : НФаУ, 2018. — 140с.
4. Кацавець Р.С. Психологія особистості. Навчальний посібник. Київ : Алерта. 2021. 134 с.
5. Костуба Н. Загальна психологія. Пізнавальні процеси: методичні рекомендації до проведення практичних і лабораторних занять / Н.С. Коструба. – Луцьк, 2021. – 64 с.
6. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА») / А.В. Курова – Одеса: Фенікс, 2020. – 79 с.
7. Лазуренко О.О. Психологія емоцій. Підручник. К.: Книга Плюс. -2018. 264 с.
8. Макарчук Н.О. Особливості розвитку Я-концепції в пізньому юнацькому віці як чинника конфліктних норм поведінки//Науковий часопис НПУ ім.. М.П.Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки. 2020. – С. 66-69
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3867/Makarчук.pdf?sequence=1>
9. Москалець В. П. Психологія особистості [текст] підручник, 3-тє вид., перероб., доповн. / В. П. Москалець. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. – 364 с.
10. Подшивайлов Ф.М. Теоретичне обґрунтування моделі мотиваційної сфери особистості// Актуальні проблеми психології Т. 12. Психологія творчості. Вип. 23. – 2017. С.248-263
11. Психологія діяльності людини : рекомендаційний бібліографічний покажчик / укладач І. О. Міщенко. –Запоріжжя : НБ НУ«Запорізька політехніка», 2019. – 36 с.
12. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Х. : НФаУ, 2018. — 140 с.
13. Чайка Г.В. Я-концепція як структурно-динамічний аспект поняття «Я» в працях українських і зарубіжних дослідників // Актуальні проблеми психології. Том XI. Випуск 14. – 2016. С. 215-226 <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v11/i14/22>.
14. Шилова Н. І. Спрямованість особистості як соціально-психологічне явище. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. 2017. Вип. 5 (1). С. 135–140.

**11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В
20__ / 20__ Н.Р.¹**

---

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року